

پژوهشی در

نقش مولفه‌های مدیریت دانش

بر سرمایه‌های فکری سازمان

و

نکات کلیدی معادلات ساختاری در

نرم افزار لیزرل (LISREL)

تألیف:

دکتر سید حسن اسدی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد دماوند

حسن اسدی

کارشناس ارشد مدیریت اجرایی دانشگاه آزاد واحد دماوند

روشن
علم

سرشناسه	: برادران، سیامک، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: پژوهشی در نقش مؤلفه‌های مدیریت دانش بر سرمایه‌های فکری سازمان و نکات کلیدی معادلات ساختاری در نرم افزار لیزرل (LISREL)/ تالیف سیامک برادران، حسن اسد
مشخصات نشر	: تهران: رصد علم، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۴ ص.: جدول (رنگی)، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۹۱-۷-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: نرم‌افزار لیزرل
موضوع	: LISREL
موضوع	: مدیریت دانش -- ایران -- نمونه‌پژوهی
موضوع	: Knowledge management -- Iran -- Case studies
موضوع	: سرمایه فکری -- ایران -- نمونه‌پژوهی
موضوع	: Intellectual capital-- Iran -- Case studies
موضوع	: نمونه‌سازی معادلات ساختاری -- نرم‌افزار
موضوع	: Structural equation modeling -- Software
شناسه افزوده	: اس، ح، ۱۳۴۷ -
رده بندی کنگره	: HD۳۰/۲/۳۶پ. ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۶۰۸/۴۰۳۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۹۶۶۴۵

رصد
علم

پژوهشی در نقش مؤلفه‌های مدیریت دانش
بر سرمایه‌های فکری سازمان

مؤلفان: دکتر سیامک برادران - حسن اسدی

● صفحه‌آرایی: انتشارات رصد علم ● طرح روی جلد: سیاوش برادران
● چاپ اول: تهران ۱۳۹۵ ● شمارگان: ۱۰۰۰ ● قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۹۱-۷-۸

پیشگفتار مولفان

« دانش گنج بی پایان ناپذیر است »

نسررت علی (ع)

در محیط کسب و کار جهانی و پیچیده امروزی سازمان‌ها، اهمیت دانش را نمی‌توان نادیده انگاشت. سازمان‌ها به دانش، چگونه بایستی اطلاعات را به‌طور موثر کسب، توزیع و مدیریت کنند، راهبردی صنعت خود خواهند بود. در حقیقت می‌توان گفت اساسی‌ترین مشخصه سازمان‌های در شمسند قرن بیست و یکم، تاکید بردانش و اطلاعات است. برخلاف سازمان‌های گذشته، سازمان‌های امروزی، دارای تکنولوژی پیشرفته بوده و نیازمند به تسخیر، مدیریت و بهره‌برداری از دانش و اطلاعات به منظور بهبود کارایی، مدیریت و پی‌گیری تغییرات پایان‌ناپذیر هستند. دانش، ابزار قدرتمندی است که می‌تواند تغییرات را در جهان به‌وجود آرد. در دستیابی به استراتژی‌های تجاری سازمان‌ها را ممکن سازد. در حقیقت مدیریت دانش یک مدل تجاری میان رشته‌ای است که با همه جوانب دانش شامل خلق، کدگذاری، بهره‌گیری و استفاده از دانش برای ارتقا یادگیری در بافت شرکت سروکار دارد.

شرکت‌ها برای خدمات بهتر به مشتریان و باقی ماندن در یک صنعت بایستی سیکل زمانی تولید را کاهش دهند، با حداقل دارایی‌های ثابت عمل کنند، زمان توسعه محصول را کوتاه کنند، کارمندان را توانمند سازند، سازگاری و انعطاف‌پذیری را ارتقا

دهند، اطلاعات را تسخیر کرده و دانش را بهره‌گیری کنند. هیچ یک از این اقدامات بدون تمرکز پیوسته بر خلق، به روزرسانی، در دسترس قرار دادن، کیفیت و استفاده از دانش به‌وسیله تمام کارمندان و تیم‌های کاری اتفاق نخواهد افتاد. مدیریت دانش به فرایند تسخیر تخصص‌های معین و به‌کارگیری هوشمند در سازمان و استفاده از آن‌ها برای پرورش استراتژی تجاری از طریق یادگیری سازمانی مستمر اشاره دارد.

بنابراین مدیریت دانش ابزار مهمی است که سازمان‌ها می‌توانند از طریق مولفه‌هایی چون ایجاد دانش (دانش آفرینی)، کسب دانش، توزیع دانش، به‌کارگیری دانش و سازمان‌دهی دانش، ذخیره‌سازی دانش به بهترین وجه ممکن، دانش و اطلاعات سازمان را مدیریت کنند. در هر زمانی که خواسته شود تا سازمانی از حیث مدیریت دانش ارزیابی گردد، کافی است از طریق سنجش مولفه‌های آن اقدام نمود. میزان موفقیت سازمان در استفاده از به‌کارگیری این مولفه‌ها می‌تواند به‌خوبی بیانگر میزان کارایی سیستم مدیریت دانش سازمان باشد.

از دیگر حوزه‌های مهم و اساسی در سازمان که امروزه بدان تاکید فراوان می‌شود، سرمایه فکری است. پیدایش ایده سرمایه فکری با انتشار مقالاتی در سال ۱۹۹۴ موجب شد تا توجه دنیای تجارت و کسب و کار به این موضوع جلب شود. بحث سرمایه فکری از نگاه جدید مدیریت دارایی‌های نامشهود شکر گردید. در طی دهه گذشته کسب و کارها، اهمیت مدیریت دارایی‌های نامشهود خود را درک کرده‌اند و توسعه مارک‌ها، روابط سهام‌داران، شهرت و فرهنگ سازمان‌ها را به عنوان مهم‌ترین منابع مزیت پایدار تجاری خود در نظر گرفته‌اند. در این اقتصاد توانایی خلق و استفاده از ارزش این دارایی‌های نامشهود، یک شایستگی اصلی را برای سازمان‌ها به‌وجود می‌آورد. امروز سازمان‌ها نیاز دارند تا بتوانند دارایی‌های خود را از نو و دوباره طبقه‌بندی کنند و باید این موضوع را درک کنند که چگونه این دارایی‌ها می‌توانند اهداف استراتژیک آن‌ها را حمایت کنند و سهم آن‌ها را از ارزش سازمان به‌صورت کمی در آورند و بتوانند این دارایی‌های خود را با دارایی‌های رقبا خود مقایسه کنند. برای این منظور بایستی ابتدا طبقه‌بندی جدیدی از دارایی‌های سازمانی را در این عصر ارائه کرد. بی‌شک این

دارایی‌های نامشهود دارای ارزش هستند و مدیریت این دارایی‌ها، از جمله سرمایه فکری، ارزشمند و حائز اهمیت فراوان است. مدیریت کردن سرمایه فکری نیازمند مدیریت بر ابعاد سه گانه آن یعنی بعد سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری (سازمانی) و سرمایه ارتباطی (مشتری) است.

کتاب حاضر با تأکید بر این دو دیدگاه مهم و اساسی یعنی مدیریت دانش و سرمایه فکری شکل گرفته است. با عنایت به مباحث ذکر شده تلاش بر آن است تا در جهت ارتقاء بهره‌وری سازمان از این ابزارها به نحو شایسته‌ای استفاده کرد. این سوال که آیا مدیریت دانش می‌تواند به سرمایه فکری تأثیرگذار باشد و نقش مولفه‌های آن بر سرمایه فکری چیست و سایر مولفه‌ها بر ابعاد سرمایه فکری چگونه می‌تواند باشد؛ از مجموعه مسائلی هستند که نیاز به بررسی و پاسخ اصلی از چاپ این کتاب می‌باشد. بنابر این سعی وافر بر آن بوده که در این راه با تبیین اصولی رویکرد پژوهش علمی، آرایه ابزارهای مناسب و معرفی نرم‌افزارهای کاربردی پرداخته شود.

امید است که کتاب حاضر بتواند راه‌ساز تحقیقاتی مناسبی در دو حوزه مدیریت دانش و سرمایه فکری برای دانشجویان مقاطع مختلف در رشته‌های مدیریت و مرجع کاربردی برای مدیران و کارشناسان فعال در زمینه مدیریت پژوهش‌های علمی سازمان‌ها باشد. با عنایت به مصون از خطا نبودن مولفین و نیازمندی به شنهادهای اساتید، پژوهشگران، مدیران، کارشناسان و دانشجویان محترم، از عزیزان درخواست می‌نماید جهت غنای بیشتر این کتاب با پیشنهادهای سازنده خود ما را یاری نمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

دکتر سیامک برادران

حسن اسدی

فهرست

پیشگفتار مولفان	۵
بخش اول: مبانی نظری و مفاهیم کلیدی	۱۳

فصل اول ۱۵

مقدمه	۱۵
۱-۱-۱ تعریف مدیریت دانش	۱۵
۱-۱-۲ استراتژی‌های مدیریت دانش	۲۹
۳-۱-۱ رابطه استراتژی مدیریت دانش و استراتژی سازمان	۳۱
۴-۱-۱ ارزیابی روش‌های مدیریت دانش در تدوین استراتژی سازمان	۳۳

فصل دوم ۳۹

مقدمه	۳۹
مبانی نظری	۳۹
۱-۱-۲ سرمایه فکری	۴۲
۲-۱-۲ الگوهای اندازه‌گیری سرمایه فکری	۴۷
۳-۱-۲ اجزاء سرمایه فکری	۴۹
۴-۱-۲ بررسی شاخص‌های سرمایه فکری در کشورهای دیگر	۵۲
۵-۱-۲ بررسی شاخص‌های سرمایه فکری در ایران	۵۲
۶-۱-۲ تاثیر سنجش سرمایه فکری در بنگاه‌های اقتصادی	۵۳
۷-۱-۲ دلیل اندازه‌گیری سرمایه فکری	۵۴
۸-۱-۲ مدل‌های متداول اندازه‌گیری سرمایه فکری	۵۵
بخش دوم: پژوهشی کاربردی در نقش مدیریت دانش بر سرمایه فکری	۶۹

فصل سوم ۷۱

کلیات پژوهش و پیشینه آن	۷۱
مقدمه	۷۱
۱-۳ تعاریف کلی	۷۲
۲-۳ ضرورت تدوین	۷۶
۳-۳ اهداف مشخص و نهایی	۷۸
۱-۳-۳ هدف اصلی	۷۸

- ۲-۳-۳ اهداف فرعی ۷۸
- ۴-۳ سؤالات برخاسته از اهداف ۷۹
- ۱-۴-۳ سوال اصلی ۷۹
- ۲-۴-۳ سؤالات فرعی ۷۹
- ۵-۳ فرضیه‌هایی که برای پاسخ به سؤالات در نظر گرفته شده ۷۹
- ۱-۵-۳ فرضیه اصلی ۷۹
- ۲-۵-۳ فرضیه‌های فرعی ۷۹
- ۶-۳ تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی (به صورت مفهومی و عملیاتی) ۸۰
- ۱-۶-۳ متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه‌گیری متغیرها ۸۰
- ۲-۶-۳ مروری بر تاریخچه مطالعات داخلی ۸۷
- ۳-۶-۳ مروری بر تاریخچه مطالعات خارجی ۸۹

فصل چهارم ۹۳

- ۱-۴ روش تحلیل داده‌ها ۹۴
- ۲-۴ جامعه آماری ۹۴
- ۳-۴ نمونه آماری و روش نمونه‌گیری ۹۵
- ۴-۴ روش و ابزار گردآوری اطلاعات ۹۶
- ۵-۴ پرسش‌نامه مدیریت دانش ۹۶
- ۶-۴ پرسش‌نامه سرمایه‌های فکری ۹۷
- ۷-۴ روش و ابزار تجزیه و تحلیل اطلاعات ۹۸
- ۱-۷-۴ مدل‌یابی معادلات ساختاری ۹۸
- ۲-۷-۴ اصول تحلیل مسیر ۱۰۰
- ۳-۷-۴ مفهوم شاخص‌های برازندگی ۱۰۰
- ۸-۴ روایی و پایایی ابزار گردآوری (پرسش‌نامه) ۱۰۴
- ۱-۸-۴ روایی ۱۰۴
- ۲-۸-۴ پایایی ۱۱۱

فصل پنجم ۱۱۳

- مقدمه ۱۱۳
- تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها ۱۱۴
- ۱-۵ آمار توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی ۱۱۴
- ۲-۵ وضعیت افراد پاسخ‌دهنده به لحاظ جنسیت ۱۱۴

۱۱۵.....	۳-۵ وضعیت افراد پاسخ‌دهنده به لحاظ سن
۱۱۹.....	۱-۳-۵ استانداردسازی ابزار اندازه‌گیری مفاهیم کتاب
۱۲۲.....	۲-۳-۵ تحلیل عاملی اکتشافی سازه مدیریت دانش
۱۲۶.....	۳-۳-۵ تحلیل عاملی تاییدی سازه مدیریت دانش
۱۳۱.....	۴-۳-۵ تحلیل عاملی اکتشافی سازه سرمایه‌های فکری
۱۳۵.....	۵-۳-۵ تحلیل عاملی تاییدی سازه سرمایه‌های فکری
۱۳۹.....	۴-۵ بررسی سوالات
۱۴۳.....	۵-۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۴۵.....	فصل ششم
۱۴۵.....	مقدمه
۱۴۵.....	۱-۶ خلاصه، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۵۰.....	۲-۶ پیشنهادها
۱۵۳.....	فصل هفتم
۱۵۵.....	۷-۱ تعاریف کلی
۱۵۶.....	۷-۲ نرم افزار لیزرل
۱۵۷.....	۱ - توزیع داده‌ها
۱۵۹.....	۲ - شاخص‌های برازش
۱۵۹.....	۳ - اجزای معالات ساختاری
۱۶۳.....	منابع
۱۷۱.....	پیوست‌ها